

Grankulla svenska pensionärer

Villa Junghans Leagränden 4 Grankulla

03.05.2016

MÄNNISKAN ÄR EN BERÄTTELSE – och livet ett äventyr

Jag läste i Hufvudstadsbladet den 17 april om Anna från Österbotten som vågade allt. Anna var en tredjeklasspassagerare som överlevde Titanic. Hon blev räddad och fördes till New York. Småningom gifte hon sig med en amerikan, Gordon Kinkaid. De slog sig ner i småstaden Olympia. Anna fick en son och en dotter och dog 81 år gammal år 1975.

Fredrik Sonck, som skrev om Anna, fortsätter med att konstatera att Annas livsöde innehåller flere berättelser om man betraktar det i dag. Vi anar att hennes berättelse står i ett sammanhang med andra berättelser. Om det hur fattigdomen och arbetslösheten i Österbotten drev dem som saknade framtid bort från hemorten. Många flydde undan fattigdomen och blev migranter. Om det hur en ung flicka på 18 år vågar bege sig på en lång resa och långt bort från familjen. Om hur det var att komma in i ett helt främmande land med främmande språk, miljö och kultur. Om hur hon blev amerikan. Annas berättelse är också en del av den stora katastrofen, förlisningen av Titanic och alla de människors berättelser vilkas liv påverkades av den. Annas livsöde är en del av samtidens historia såväl som en del av den historia som är hennes familjs, hennes makes och hennes efterkommandes berättelser.

Berättelser är viktiga, de skänker oss insikten om att vi finns i ett sammanhang som är större än vi själva.

Antingen saknade Erik Homburger Erikson en pappa eller så var inte relationen till pappan bra. Erik Homburger gav sig själv ett släktnamn, sitt eget namn som om han vore sin egen son – Erikson. Erik Homburger Erikson, läkare, psykoanalytiker, forskare och författare .

Han har skapat ett schema för att beskriva människan och hennes livscykel från vaggan till graven. Den kallas för schemat för den psykosociala utvecklingen. (I dag vet vi att utvecklingen inleds ännu mycket tidigare, redan i livmodern och är beroende av många olika faktorer såsom närings- och hormontillförseln, moderns både fysiska och psykiska hälsa och oändligt många faktorer som man inte ännu känner till. Egentligen, om vi riktigt tänker efter så inleds berättelsen ännu mycket tidigare, generationer tidigare.) Hur som helst – Eriksons utvecklingsschema går ut på att människan genomgår åtta utvecklingsstadier och var och en av dessa skall förse henne med grundläggande styrkor som

behövs under livets gång. Det första innebär att hos barnet skapas en grundtrygghet som innebär tillit och tro att den omgivande världen är en trygg plats att leva i. Det är de viktiga vuxna som har som uppgift att skänka barnet denna trygghet. Biskop emeritus Martin Lönnebo har skrivit att ”barnet buret bär den vuxna”. Erikson ger denna första styrka namnet HOPP.

Vi bär alla våra åldrar inom oss. Nobelisten Thomas Transströmer har sagt ungefär så här: ”Jag känner alla mina ansikten men de som ser mig känner endast det ansikte jag bär vid tillfället”. Det lilla barnet vi en gång var bär vi inom oss. Barnet fick gåvan som heter HOPP och som innebär tro och tillit att man kan lita på människorna och världen – eller kanske inte helt och hållet? Några av oss har måhända upplevt den otrygghet och eventuellt sorg som orsakades av våra krig och drabbade våra föräldrar för länge sedan. Dagens samhälleliga och globala oro återuppväcker kanske känslorna av otrygghet och fara. Trots allt detta som oroar oss behöver vi hålla fast vid tilliten och tron att allt i slutändan skall ordna sig. Naivt, blåögt, enfaldigt kanske. Men så mycket bättre för vår hälsa och välmående än en ständig oro, rädsla och ångest om katastrof och krig.

Enligt Erikson följer utvecklingstadierna enligt följande: Uppgiften i det första stadiet är alltså byggande av HOPPET, det andra VILJAN, tredje MÅLMEDVETENHETEN, sedan följer KOMPETENSEN och för tonåren TROHETEN, för unga vuxna KÄRLEKEN. Sedan följer OMSORGEN och det sista stadiet, för oss äldre VISDOMEN. Varje utvecklingsstadie bidrar till vår utveckling och mognad som människa och påverkar våra val i livet och vilken riktning vi väljer för vårt liv.

Alla bär vi inom oss skolpojken eller skolflickan med sina glädjeämnen och oron, drömmarna och rädlorna, med lyckosamma dagar och dagar då det kändes att allt gått fel. Drömmar om att en dag vara vuxen och självständig, önskan om kärlek och gemenskap, om att ha ett eget hem, egen familj, ett arbete och framgång. Drömmar om ett livsäventyr. Sällan blev det som man hade drömt, det blev annorlunda och kanske möttes vi av många överraskningar längs med åren. Och sedan kommer det en dag då vi blir pensionärer – en tidsperiod som vi längtat till eller fruktat för. En helt ny livssituation. Att få vakna i egen takt utan väckarklocka och brådska, tid att njuta av frukosten och tidningen, tid att umgås, tid för det man aldrig tidigare kunde använda till sådant som man intresserar sig för – pensionärstiden när den är som bäst och som man med stor tacksamhet tänker på, - eller blev den första tiden som pensionär tommare eftersom arbetet hade fyllt dagens flesta och bästa timmar?

Mina goda vänner Majlen och Oskar hade en svår anpassningsperiod efter att Oskar blev pensionär. Han började komma till köket som alltid hade varit Majlens domäner. Och han började ställa till med allt möjligt. Han började öppna lådor och skåp, hade en hel del att kommentera om sakernas tillstånd och började ordna om litet här och där. Det såg inte Majlen med blida ögon och många hårda ord utväxlades. Med tiden blev det i alla fall lugnare, husfriden återställdes när Oskar drog sig tillbaka, fann sin nya plats i tillvaron och Majlen fick överta sin position som kökets härskarinna.

Vid varje större förändring i livet krisar det till sig, man blir tvungen att lämna ifrån sig någonting och sörja förlusten innan man kan ta till sig det som blir och är ett nytt livsskede.

Det åttonde och sista stadiet bär namnet VISDOM. Ett viktigt element är också INTEGRITET

För Erikson innebär VISDOM . bl a ett aktivt intresse för livet, nyfikenhet och samtidigt en tolerans och välvillig inställning till världen och människorna. Med INTEGRITET avses en insikt om att jag lever i ett större SAMMANHANG, mitt liv ingår i den HELHET som bildas av samtidens berättelser. Med Eriksons ord: Människans livscykel sammanfaller med ett visst avsnitt av historien och människan är en del av den.

Så som trädet har alla sina årsringar bär vi inom oss alla våra åldrar. Allt vi erfarit, upplevt, känt och gjort stiger upp på minnets yta i ögonblicksbilder. Och allt är viktigt, ingenting är obetydligt och allt finns kvar av det som en gång var.

Nästan allt som händer i nuet, som vi ser eller hör i dag anknyter till någon vi känt, älskat, tyckt om eller tagit avstånd ifrån, anknyter till någonting som en gång varit, som vi en gång upplevt. Våra minnen, även som föränderliga och inte alltid tillförlitliga , bildar en skattkammare som är en outtömlig och stor rikedom.

Med glädje eller med ett småleende minns vi något som en gång i ungdomens vår var roligt och mycket spännande eller skrämmande. Kanske skakar vi på huvudet när vi minns hur oförstående och oerfarna vi en gång varit. Så litet som vi förstod. Så mycket som vi älskat, så mycket som vi mist. Claes Andersson skriver i en dikt: ”Det vi saknar mister vi aldrig, den vi älskat saknar vi alltid. Vi mister aldrig den vi älskat. Den vi älskat, älskar vi alltid.”

”Vi mister aldrig den vi älskat”. Genom sorgen och gråten tar vi tillbaka den vi saknat på ett nytt sätt, vi tar honom eller henne genom sorgen till vårt hjärta

och han eller hon kommer att utgöra en del av den rikedom som göms i vår skattkammare.

Det är rent märkvärdigt hur det levda livet börjar stiga fram i minnena på ett annorlunda sätt än tidigare. Såväl de goda och glada minnena som de som varit svåra och tunga. Och allt är viktigt som vi minns eftersom det är fråga om det egna livet. Det är också en viktig fråga att försöka reda ut hur det egna livet och hur just jag finns i samtidens skeenden och historia. Vi har ett behov av att förstå sammanhanget, att vi är en del av helheten, av historien. Skulle människorna annars skriva sina memoarer, biografier, om inte för att integrera sitt eget liv i helheten. Många av oss äldre intresserar sig i samtida kända människors livsöden, i vårt lands historia, i den egna släktens historia för att förstå orsakerna och det historiska sammanhanget i det förgångna av vilket vi är en del.

Det är i berättelserna vi finner sammanhanget, helheten. Och att vi som unika personer ingår i helheten med vår historia.

Jag är alltmer övertygad om att vi som äldre har en viktig uppgift i livet. För det första har vi kanske för första gången tid och möjlighet att bli mera bekanta med den person vi är, för det andra att göra en slags inventering av vårt liv, göra en slags sammanfattning av det hela, finna den röda tråden, förstå och försonas med det som mitt liv har varit, med mig själv och med de personer som har ingått i min livskrets. Det skulle vara som att skriva sin egen roman, sin berättelse, eller som att lägga pussel, med alla bitarna på bordet huller om buller, foga den ena biten till den andra och i bästa fall urskilja bilden, konstverket, det unika livet som är mitt. Det tar tid, det får ta tid och blir kanske aldrig fullbordat. Det gör ingenting, det är själva byggarbetet som är det viktiga. För det tredje att vara en kultur- och traditionsbärare mellan äldre och yngre generationer. Vi är var och en en länk i generationernas kedja och har en uppgift att förmedla för de yngre det vi vet om våra förfäder och –mödrar. På det sätter hjälper vi våra barn och barnbarn att finna rötterna, veta varifrån de kommer och var de hör hemma. Det är en del av trygghet och tillit och ger de yngre en styrka som heter HOPP så att de oberoende var i världen de befinner sig eller oberoende av i vilken kultur eller land de lever i, ändå har en inre vetskap vem de är.

Jag tänker att var och en av oss befinner sig i en skärningspunkt där den vertikala historiska linjen korsar den samtida horisontala. Jag är en del av min släkts historia och min hembygds och mitt lands historia samtidigt som jag har del i min samtid och den omgivning som jag lever i, jag påverkar med mitt liv,

mina val, mitt sätt att vara och verka de människor som finns i min närmiljö och den omgivning som jag lever i. På ett sätt är min berättelse invävd i alla människors berättelse och vi tillsammans bildar hela mänsklighetens historia.

Martin Lönnebo beskriver skapelsen i sin meditationsbok "Väven" på följande sätt. Jag citerar:

"Universum är en väv, Gud är vävaren, vävstolen står i Intet, varpen är tiden och rummet med naturlagarna, inslagen skiftar i storlek från elementärpartiklar till tårar, till nebulosor. När sedan universums matta är färdigvävd får Tiden och Rummet och Krafterna äntligen ledigt. Gud gläder sig storligen över sitt verk, han synar trådarna och fröjdas över deras styrka, han förundrar sig över mönstrens oändliga variationer och fulländade harmonier, han vecklar ut väven i finrummet i sitt vackra hem beläget i det gränslösa riket Intet. Nu är allt fullbordat, ingenting saknas."

Sedan sätter Lönnebo oss människor i arbete. Han skriver vidare: "Människan är helt och hållet vävd. Vi är endast ett obetydligt inslag i det övermänskliga verket. Människan är helt och hållet vävare. Hon väver sig själv."

Vår framtid som äldre är kortare än den tid vi har lämnat bakom oss. Ändå gäller det samma som alltid förr. Vi väver vår framtid och vårt liv varje dag. Vår framtid är beroende av hur vi förhåller oss till nuet, till denna dag och stund vi fått att leva. Hurudan vår dag och vår framtid blir beror i allra högsta grad på hur vi tänker och känner, vad vi tror på och vad vi drömmer och fruktar. Mycket beror på hur vi förhåller oss till de människor som fanns en gång och till dem som nu finns i vår närhet, familjen, vännerna, grannarna, människor som vi möter i butiken, i bussen, på gatan, var som helst. Vi är tacksamma om vi har goda relationer till våra närmaste och gläds över det. Vår hälsa och ohälsa har naturligtvis stor betydelse för hur vi orkar med vardagen och framtiden.

I dag lever vi. Dalai Lama har sagt: " Det finns endast två dagar i året som ingenting kan uträttas. Den ena heter gårdagen och den andra morgondagen. Därför är denna dag som gjord för att älska, tro, arbeta och framför allt leva."

Pirjo Lucander

02.05.2016

